

TVA-petokset

– *ilmiönä ja pykälinä*

aluesyyttäjä Sampsa Marttila

Suomen Maallikkotuomarit ry, koulutuspäivä 20.9.2025

Käsiteltäviä asioita

- TVA-rikkokset tänään
- Maksuvälinepetos RL 37:8 §
- Petos RL 36:1 §
- Rahanpesu / itsepesu RL 32:6 ja 11 §:t
- Esimerkkejä
- Esitutkintayhteistyö

TVA-petokset ilmiönä

- Kalastelu
- Turvatili
- Sijoituspetos
- Rakkaus
- BEC

Maksuvälinepetos 37:8 §

Joka hankkiakseen itselleen tai toiselle oikeudetonta taloudellista hyötyä

- 1) käyttää maksuvälinettä ilman sen laillisen haltijan lupaa, lupaan perustuvan oikeutensa ylittäen tai muuten ilman laillista oikeutta,
- 2) käyttää väärää tai väärennettyä maksuvälinettä tai
- 3) maksuvälineeseen liittyvää dataa syöttämällä, muuttamalla, tuhoamalla, vahingoittamalla, siirtämällä tai poistamalla taikka tietojärjestelmän toimintaan muuten puuttumalla saa aikaan rahan tai rahan arvon siirron lopputuloksen vääristymisen ja siten aiheuttaa toiselle taloudellista vahinkoa,

on tuomittava *maksuvälinepetoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Maksuvälinepetos 37:8 § 2 mom.

- Maksuvälinepetoksesta tuomitaan myös se, joka tilin katteen tai sovitun enimmäisluottorajan ylittäen väärinkäyttää 1 momentissa tarkoitettua maksuvälinettä ja siten aiheuttaa toiselle taloudellista vahinkoa, jollei hänellä maksuvälinettä käyttäessään ollut aikomus viipymättä korvata vahinko.
- Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettun rikoksen yritys on rangaistava.

Määritelmäsäännös (37:15 §)

- *maksuvälineellä* aineetonta tai aineellista suojattua välinettä, tietoteknistä ohjelmaa tai tunnistamistietoa tai muuta vastaavaa yksilöivää tietoa taikka niiden yhdistelmää, joka ei ole rahaa ja jotka yksin tai yhdessä mahdollistavat sen, että haltija tai käyttäjä voi siirtää rahaa tai rahallista arvoa
- mm. pankkitunnukset, tunnusluvut, erilaiset vahvistuskoodit, pankkien mobiilisovellukset – mahdollistavat rahan/arvon siirtämisen

Maksuvälinepetos 37:8 §

- 1- ja 2-kohdat
 - Täyttyvät maksuvälinettä käytettäessä
 - 1-kohta: *käyttää maksuvälinettä ilman sen laillisen haltijan lupaa...*
 - 2-kohta: *käyttää väärää tai väärennettyä maksuvälinettä*
 - Eivät edellytä taloudellisen vahingon aiheutumista tai sen vaaraa
 - Merkitystä ei ole siten sillä, onnistuuko esim. tilisiirto vai ei, jos AO tai pankki ehtii pysäyttämään siirron
 - Yritystä ei ole säädetty rangaistavaksi 1-2 kohtien mv-petoksessa

Maksuvälinepetos 37:8 §

- 3- kohta voimaan 1.7.2021
- lainsäädäntömuutos perustuu maksuvälinepetosdirektiivin täytäntöönpanoon, jolla osaltaan on haluttu parantaa kyberturvallisuutta
- Taustalla uusien haasteiden ja teknologian kehityksen huomioiminen, esim. virtuaalivaluutat ja mobiilimaksut
- HE 52/2021: Uusi säännös syrjäyttäisi erityissäännöksenä tietojärjestelmänpetosta koskevan yleissäännöksen rikoslain 36 luvun 1 §:n 2 momentissa.

Törkeä maksuvälinepetos 37:9 §

Jos maksuvälinepetoksessa

1) aiheutetaan huomattavaa tai erityisen tuntuva vahinkoa,

2) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti tai

3) rikos tehdään osana 6 luvun 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaa,

ja maksuvälinepetos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä maksuvälinepetoksesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään viideksi vuodeksi.

Yritykseen sovelletaan vastaavasti, mitä 8 §:ssä säädetään yrityksestä.

Törkeä maksuvälinepetos 37:9 §

- Huomattava tai erityisen tuntuva vahinko
 - Huomattava vahinko n. 20 te (17 333 euroa, KKO 2019:33)
 - Erityisen tuntevan vahingon alarajaan vaikuttaa asianomistajan henkilökohtaiset olosuhteet – esitutkinnassa hyvä huomioida/selvittää
- Erityinen suunnitelmallisuus
 - Valmistelutoimet: esim. verkkosivustot, kalastelupaneelit, massatekstiviestien lähettämiseen liittyvä tekniikka, soittajien ja rahanpesijöiden värväminen ja organisointi
- JR-peruste
 - Voimaan 1.7.2021 (maksuvälinepetosdirektiivi)
 - RL 6:5 § 2 mom. edellytykset: väh. 3 henkilöä, ajallinen kesto, rakenteeltaan jäsentynyt yhteenliittymä, jäsenten yhteistuumaisuus, rikoksia joista säädetty max. rangaistus väh. 4 vuotta vankeutta

Case Down

- Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden tuomio 21.3.2025 (nro 10264288)
- Asianomistajia lähestytty kalasteluviestein ja –soitoin. Lähetetty tekstiviesti hyperlinkkeineen, jossa kehotettu päivittämään tunnistustiedot. Hyperlinkki ohjannut verkkopankkikirjautumista jäljittelevälle valesivustolle. Tässä vaiheessa asianomistajille soitettu pankkivirkailijana tms. esiintyen ja saatu heidät luovuttamaan pankkitunnuksien avainlukuja eri verukkein. Osa asianomistajista luovuttanut tunnuksia ja tekijät käyttäneet niitä varojen siirtämiseen.
- Syytetty ja tuomittu 6 x törkeä petoksen yritys (AO:t eivät luovuttaneet pankkitunnuksiaan)
- Syytetty ja tuomittu 7 x törkeä maksuvälinepetos (AO:t luovuttaneet pankkitunnukset ja vastaajat olivat niitä käyttäneet, yht. 370 000 e, josta osa saatu palautettua)
- VJA 1 tuomittiin 2v4kk vankeusrangaistukseen
- VJA 2 tuomittiin 2v1kk vankeusrangaistukseen (tunnusti KO:ssa)

Case Lotta

- Helsingin käräjäoikeuden tuomio 7.8.2023
- Asianomistajia 435, tilisiirtoja ja korttistoja yht. n. 2,3 Me
- Syyte: 2 x törkeä maksuvälinpetos (RL 37:8 § 1 mom. 1-kohta, toissijaisesti 3-kohta)
- Asianomistajille lähetetty kalasteluviesti hyperlinkkeineen, jonka lähettäjänä jäljitelty S-pankkia. Hyperlinkki ohjannut S-pankin kirjautumissivua jäljittelevälle kalastelusivustolle, johon oli liitetty ns. kalastelupaneeli, jonka avulla tekijä sai AO:n sivustolle kirjaaman käyttäjätunnuksen+salasanan.
- Tekijä oli tämän jälkeen avannut matkapuhelimella S-pankin mobiilisovelluksen AO:n pankkitunnuksilla ja saanut kalastelupaneelin avulla AO:lta vielä tunnusluvun paperisesta tunnuslukutaulukosta.

Case Lotta

- Vastaaja teki avaamallaan S-pankin mobiilipankkisovelluksilla tilisiirtoja
- Lisäksi vastaaja pyysi kalastelupaneelin avulla osalta asianomistajista maksukortin numeron, voimassaoloajan ja CVV-numeron, jonka jälkeen teki verkko-ostoksia
- Syytteessä 1 vastaaja. Kiisti osallisuuden tekoon.
- Tuomio 5v vankeutta (2 x törkeä mv-petos)
- Suunnitelmallisuus: paljon valmistelutoimia: vastaajan pitänyt hankkia toiminnan käynnistämiseksi tietojenkalastelupaneelit, domainit, massatekstiviestien lähettämiseen tarvittavia ohjelmia, AO:n puhelinnumerot, useita puhelimia ja sim-kortteja. Lisäksi asentamista, verkkosivustojen ylläpitämistä, rahanpesijöiden värväämistä sekä erilaisten kryptovaluuttapalveluiden ym. käyttöä rikoshyödyn jäljittämisen vaikeuttamiseksi
- JR-kvalifiointiperuste hylättiin: ei riittävää näyttöä väh. 3 hlöä käsittäneestä pidemmän ajan koossa pysyneestä ”yhteenliittymästä”

Petos 36:1 §

Joka, 1) hankkiakseen itselleen tai toiselle 2) oikeudetonta taloudellista hyötyä taikka toista vahingoittaakseen, 3) erehdyttämällä tai erehdystä hyväksi käyttämällä 4) saa toisen tekemään tai jättämään tekemättä jotakin 5) ja siten aiheuttaa taloudellista vahinkoa erehtyneelle tai sille, jonka eduista tällä on ollut mahdollisuus määrätä, on tuomittava *petoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Petoksesta tuomitaan myös se, joka 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa dataa syöttämällä, muuttamalla, tuhoamalla tai poistamalla taikka tietojärjestelmän toimintaan muuten puuttumalla saa aikaan tietojenkäsittelyn lopputuloksen vääristymisen ja siten aiheuttaa toiselle taloudellista vahinkoa. [\(13.6.2003/514\)](#)

Yritys on rangaistava

Törkeä petos 36:2 §

Jos petoksessa

- 1) tavoitellaan huomattavaa hyötyä,
- 2) aiheutetaan huomattavaa tai erityisen tuntuva vahinkoa,
- 3) rikos tehdään käyttämällä hyväksi vastuulliseen asemaan perustuvaa erityistä luottamusta tai
- 4) rikos tehdään käyttämällä hyväksi toisen erityistä heikkoutta tai muuta turvatonta tilaa

ja petos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä petoksesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

Case Tormentor

- Helsingin käräjäoikeuden tuomio 26.6.2025
- Ns. turvatilipetoksia, jossa asianomistajille oli soitettu poliisina tai pankkivirkailijana esiintyen ja saatu eri verukkein AO siirtämään rahaa ”turvatilille”, vahinko yli 200 te
- Pirkanmaan haaran 2 syytekohtaa katsottu yhdeksi samaksi petosrikokseksi ja pääkaupunkiseudun haaran 20 syytekohtaa myös yhdeksi samaksi petosrikokseksi
- Päätekijöille 2 v 10 kk vankeusrangaistus

Petos vai maksuvälinepetos?

- Tietojenkalastelu
 - Huijauspuhelut
 - Sijoitushuijaukset
 - Ym. ym.
-
- ➔ Saadaanko asianomistaja itse siirtämään rahaa tekijöille eli käyttämään itse omia maksuvälineitään
 - ➔ Saadaanko asianomistaja luovuttamaan maksuvälineensä eli esim. pankkitunnukset ja vahvistuskoodit tekijöille
 - ➔ Onko pankkitunnuksien luovuttaminen osa aiemmin alkanutta petosrikosta, joka päättyy taloudellisen vahingon aiheutumiseen?

HE 52/2021

- Teknisestä kehityksestä huolimatta inhimillisen kanssakäymisen kautta tapahtuva erehdyttäminen on edelleen merkittävä maksuvälinepetoksen tekotapa tai sitä edeltävä toimi. Käyttäjän manipuloinnin (engl. social engineering) tavoitteena on saada uhri paljastamaan luottamuksellisia tietoja, kuten käyttäjätunnus tai salasana, joita voidaan käyttää maksuvälinepetoksessa (verkkourkinta eli tietojenkalastelu (engl. phishing). Rikoksentekijä voi esiintyä luotettavana tahona, kuten valtiollisena palveluna tai pankkina saavuttaakseen tavoitteensa eli kohteen käyttäjätunnukset tai salasanat.

Rahanpesu 32:6 §

Joka

- 1) ottaa vastaan, käyttää, muuntaa, luovuttaa, siirtää, välittää tai pitää hallussaan rikoksella hankittua omaisuutta, rikoksen tuottamaa hyötyä tai näiden tilalle tullutta omaisuutta hankkiakseen itselleen tai toiselle hyötyä tai peittääkseen tai häivyttääkseen hyödyn tai omaisuuden laittoman alkuperän tai avustaakseen rikosentekijää välttämään rikoksen oikeudelliset seuraamukset taikka
- 2) peittää tai häivyttää rikoksella hankitun omaisuuden, rikoksen tuottaman hyödyn taikka näiden tilalle tulleen omaisuuden todellisen luonteen, alkuperän, sijainnin tai siihen kohdistuvat määräämistoimet tai oikeudet taikka avustaa toista tällaisessa peittämisessä tai häivyttämisessä,

on tuomittava *rahanpesusta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. Yritys on rangaistava.

Rajoitussäännös 32:11 § (itsepesu)

- Tässä luvussa tarkoitetusta rikoksesta ei tuomita henkilöä, joka on osallinen siihen rikokseen, jolla omaisuus on toiselta saatu tai joka on tuottanut hyödyn (*esirikos*). Henkilö, joka syyllistyy 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun hyödyn tai omaisuuden muuntamiseen tai siirtämiseen peittääkseen tai häivyttääkseen hyödyn tai omaisuuden laittoman alkuperän tai avustaakseen toista rikoksentekijää välttämään rikoksen oikeudelliset seuraamukset tai 2 kohdassa tarkoitettuun peittämiseen tai häivyttämiseen tai mainitun teon yritykseen, voidaan kuitenkin tuomita rahanpesusta tai törkeästä rahanpesusta tai mainitun rikoksen yrityksestä. [\(11.12.2020/943\)](#)
- Tämän luvun säännöksiä ei sovelleta rikoksentekijän kanssa yhteistaloudessa asuvaan, joka ainoastaan käyttää tai kuluttaa rikoksentekijän yhteistalouden tavanomaisiin tarpeisiin hankkimaa omaisuutta.

Tullut voimaan 11.12.2020

Itsepesu

- RL 32:11 §:n perusteella pääsääntönä edelleen on, että esirikoksen tekijää ei tuomita rahanpesusta, vaan esirikoksesta.
- Itsepesu on lähtökohtaisesti esirikoksen jälkiteko, josta ei erikseen rangaista samaa henkilöä esirikoksen lisäksi.

HE 183/2020 – itsepesu soveltuu:

- pidemmälle viedyt tai muuten monimutkaisemmat peittämis- tai häivyttämistoimet, joilla rikoksella saatu omaisuus tai rikoksen tuottama hyöty saatetaan kiertoon rahoitusjärjestelmässä.
- esimerkiksi varojen häivyttäminen erityisten pankkitilien kautta tai varojen sijoittaminen peittämis- tai häivyttämistarkoituksessa yhtiöihin, joilla ei ole aitoa liiketoimintaa.
- rahanpesu muodostaa tekojen jatkuvuus ja suunnitelmallisuus huomioon ottaen olennaisimman ja moitittavimman osan rikoskokonaisuudesta

Itsepesu

- Itsepesun rangaistavuuden **ulkopuolelle jää** RL 32:11 perusteella muut RL 32:6 rahanpesuteot:
 - Ottaa vastaan, käyttää, luovuttaa, välittää, pitää hallussaan rikoksellaan hankkimaansa omaisuutta, rikoksensa tuottamaa hyötyä tai näiden tilalle tullutta omaisuutta
 - Esim. rikoksella saaduilla käteisvaroilla maksetaan ostoksia ilman peittämis- tai häivyttämisyjärjestelyä
 - Rikoksella saadun omaisuuden käyttäminen, esim. henkilö anastaa auton ja käyttää sitä

Esimerkkejä

- Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden tuomio 29.6.2023
 - Vastaaja oli siirtänyt petoksilla saamiensa varoja (120 000 e) virtuaalivaluuttapalveluihin ja muuntanut virtuaalivaluutaksi
 - Useita virtuaalilompakoita
 - Peittämisen- ja häivytystarkoitus
 - Tuomittiin muiden rikosten lisäksi törkeästä rahanpesusta yhteiseen 3v6kk vankeusrangaistukseen, josta törkeän rahanpesun osuus todettu olleen 1v6kk
- Myös Varsinais-Suomen käräjäoikeuden tuomio 1.3.2024
 - Esirikoksena törkeä petos, varat siirretty virtuaalivaluutaksi

Esirikosta vai rahanpesua?

- Tekijäkumppanuus
 - Edellyttää olennaista osuutta työnjaosta, kokonaisuuden kannalta merkittävää
 - Edellyttää yhteisymmärrystä eli tietoisuutta siitä, että oma toiminta yhdessä muiden toiminnan kanssa täyttää rikoksen tunnusmerkistön
- Avunanto
 - RL 5:6 §: ennen rikosta tai sen aikana neuvoin, toimin tai muilla tavoin...

Onko pankkitilin tms. luovuttaminen tekijän käyttöön välttämätön osa tunnusmerkistön toteutumista?

- Lisääkö menettely petoksessa mahdollisuutta taloudellisen vahingon aiheutumiseen?
- Edistääkö mv-petoksessa maksuvälineen oikeudetonta käyttöä?
Törkeässä mv-petoksessa huomattavan tai erityisen tuntevan vahingon aiheutumista?

Esitutkintayhteistyö

- Tekopaikkojen ja jutun laajuuden arviointi + ETL 5-ilmoitus
 - Missä rikos on tehty (tekorikos)
 - Toissijaisesti missä vahinko on aiheutunut
 - ETL 5-ilmoitus mahdollisimman aikaisessa vaiheessa
- EU-jäädytykset / OAP (kiiretilanteet)
- Vangitsemiset (snmpt)
- Laite-etsinnät (hyödyntämiskiellot)
- Yksiköinti ja rubriikit

Kiitos, kysymyksiä?